

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 392/06-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. marca 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Ladislava Orosza prerokoval sťažnosť JUDr. Ing. D. Ď. - S., H., Česká republika a akad. mal. a soch. M. T., B., zastúpených advokátom JUDr. J. H., B., ktorou namietali porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 130/01 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 10 C 85/99), a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. Ing. D. Ď. - S. na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava III pod sp. zn. 10 C 130/01 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 10 C 85/99) p o r u š e n é b o l o .

2. Základné právo akad. mal. a soch. M. T. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava III pod sp. zn. 10 C 130/01 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 10 C 85/99) p o r u š e n é b o l o .

3. Okresnému súdu Bratislava III p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 130/01 konať bez zbytočných prietáhov.

4. JUDr. Ing. D. Ď. - S. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 90 000 Sk (slovom deväťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Bratislava III povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Akad. mal. a soch. M. T. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 90 000 Sk (slovom deväťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Okresný súd Bratislava III je p o v i n n ý uhradiť JUDr. Ing. D. Ď. - S. a akad. mal. a soch. M. T. trovy právneho zastúpenia v sume 9 980 Sk (slovom deväťtisícdeväťstoosemdesiat slovenských korún) na účet ich právneho zástupcu JUDr. J. H., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. septembra 2006 doručená s'ťažnosť JUDr. Ing. D. Ď. - S., H., Česká republika a akad. mal. a soch. M. T., B. (ďalej aj „s'ťažovateľ“, „s'ťažovateľka“ alebo „s'ťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. J. H., B., ktorou namietali porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“)

a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) Okresným súdom Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 10 C 130/01 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 10 C 85/99).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia sa v namietanom konaní domáhali vyslovenia neplatnosti právneho úkonu, ako aj vypratania nehnuteľností a vo svojej sťažnosti okrem iného uviedli:

«Sťažovatelia podali dňa 17. 12. 1999 na Okresnom súde Bratislava III. žalobný návrh na začatie konania, o vyslovenie neplatnosti právneho úkonu absolútne neplatného, ako aj vypratanie nehnuteľností.

Návrhom sa sťažovatelia domáhajú, aby súd vyslovil neplatnosť právneho úkonu absolútne neplatného.

Príslušnosť Okresného súdu Bratislava III. je daná podľa §§ 9 ods. 1 a 88 ods. 1 písm. h) O. s. p.

Toto konanie bolo vedené na Okresnom súde Bratislava III. pod sp. zn. 10 C 85/99. NS SR Uznesením sp. zn. Ndob 141/01-78 rozhodol, že „Vecne príslušným súdom na prejednanie veci je Okresný súd Bratislava III.“ Po vrátení spisu Okresnému súdu Bratislava III., bola spisu pridelená sp. zn. 10 C 130/01.

Písomným podaním zo dňa 9. 3. 2000, sťažovatelia v zastúpení advokátom žiadali vysvetlenie, prečo sa vo veci nekoná.

Opakovane dňa 12. 6. 2000 sme žiadali, aby súd vytýčil termín pojednávania. Na naše podania sme obdržali od podpredsedu Okresného súdu Bratislava III. odpoveď, že sudkyňa, ktorá vec pojednáva a rozhoduje, úpravou zo dňa 12. 6. 2000 doručovala rovnopisy návrhu odporcom v 1. a 2. rade s výzvou na vyjadrenie sa v lehote 14 dní...

Do dnešného dňa sme neobdržali žiadne vyjadrenie odporcov, ktorým by sa vyjadrili k podanému návrhu.

Dňa 29. 9. 2000 sme obdržali od súdu, že vec odstupuje na konanie Krajskému súdu v Bratislave.

S postúpením sporu Krajskému súdu sme nesúhlasili, čo sme písomne oznámili Okresnému súdu dňa 10. 10. 2000...

S postúpením spisu nesúhlasil Krajský súd a vec odstúpil na rozhodnutie Najvyššiemu súdu. NS SR Uznesením sp. zn. Ndob 141/01-78 dňa 24. 1. 2001 rozhodol, že príslušným súdom konať vo veci je Okresný súd Bratislava III...

Po obdržaní rozhodnutia NS dňa 4. 7. 2001 sme opakovane žiadali, aby súd vo veci čo v najkratšom čase vytyčil pojednávanie, alebo aby oznámil prekážky pre ktoré súd vo veci nekoná. Na túto žiadosť sme opakovane nedostali odpoveď...

Temer po 3 rokoch, sme obdržali od súdu výzvu na zaplatenie súdneho poplatku v čiastke 500.- Sk, ktorý poplatok sme uhradili dňa 12. 12. 2002...

S poľutovaním musíme konštatovať, že súd vo veci do dnešného dňa ešte nekonal čo nevieme iným spôsobom vyjadriť, ako bezdôvodné prietahy v súdnom konaní.»

Sťažovatelia sa ochrany základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v súvislosti s označeným konaním viackrát domáhali nariadenia termínu pojednávania (napr. žiadosti z 12. júna 2000, 4. júla 2001, 14. februára 2002) a vysvetlenia, prečo okresný súd v danej veci nekoná. Fotokópie uvedených podaní predložili sťažovatelia ústavnému súdu v prílohách k sťažnosti.

Sťažovatelia žiadajú, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Okresný súd Bratislava III. v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 130/01 porušil právo sťažovateľa v 1. rade: JUDr. Ing. D. Ď. - S. H... a sťažovateľky v 2. rade: Akad. mal. a soch. M. T., B., aby sa ich vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Okresnému súdu Bratislava III. v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 130/01 prikazuje konať vo veci bez zbytočných prietahov.

JUDr. Ing. D. Ď. a Akad. mal. a soch. M. T. priznáva primerané finančné zadosťučinenie každému vo výške 350 000.- Sk a náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 9.980.- Sk, ktoré je Okresný súd Bratislava III. povinný zaplatiť na účet advokáta JUDr. J. H..., a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu Ústavného súdu SR.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 392/06-15 z 22. novembra 2006 ju prijal na ďalšie konanie. Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľov a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľov a predseda okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľov a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže od ústneho pojednávania nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

Vyjadrenie predsedu okresného súdu bolo ústavnému súdu doručené 18. januára 2007 spolu s pripojeným vyjadrením zákonnej sudkyne k danej veci, v ktorom okrem iného uviedla, že v predmetnej veci boli úkony robené tak, ako vyplývajú z obsahu samotného spisu. Ako dlhoročnej sudkyňi okresného súdu (od roku 1984) jej však bol pridelený nový nápad aj počas jej dlhodobej práceneschopnosti, často pracovala aj ako zastupujúca sudkyňa. Navyše od roku 1996 sudkyňa pracuje so zapisovateľkami, resp. asistentkami „... s najnižšou úrovňou práce“ a nepriaznivou okolnosťou je aj časté striedanie vyšších súdnych úradníkov a asistentiek. Predseda okresného súdu zároveň vo svojom vyjadrení uviedol: „*Ku skutkovým okolnostiam udávaným v ústavnej sťažnosti JUDr. Ing. D. Ď. nemám vecné námietky. Po podaní ústavnej sťažnosti boli vo veci vytýčené termíny pojednávania a to dňa 3. 10. 2006 a následne dňa 14. 11. 2006.*“

Sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval a prijal na ďalšie konanie II. senát ústavného súdu. Na základe Rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2007 bola vec pridelená sudcovi Ladislavovi Oroszovi ako sudcovi spravodajcovi, ktorý je členom IV. senátu.

Vzhľadom na to, vo veci samej o sťažnosti sťažovateľov rozhodoval IV. senát v zložení, ako je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 130/01.

Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd vychádza zo svojej stabilnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (III. ÚS 61/98), pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza „až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo ku zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri

základné kritériá, ktorými sú 1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, 2) správanie účastníkov konania a 3) postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

Pokiaľ ide o kritérium „právna a faktická zložitosť vecí“, ústavný súd konštatuje, že predmetom konania je návrh na vyslovenie neplatnosti právneho úkonu a vypratanie nehnuteľností, teda po právnej stránke ide o štandardnú občianskoprávnu vec patriacu do rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že doterajší priebeh konania nesignalizuje ani to, že by predmetná vec bola zložitá z faktického hľadiska.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo ku zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd pri preskúmaní spisu nezistil žiadnu okolnosť, ktorou by sťažovatelia prispeli ku zbytočným priet'ahom v konaní, naopak, viacerými žiadosťami o nariadenie pojednávania a vysvetlenie nečinnosti okresného súdu dali najavo nespokojnosť s doterajším priebehom konania a domáhali sa účinnej ochrany svojich práv.

Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k namietanému porušeniu označených práv sťažovateľov, ústavný súd zistil, že to tak je, a to napriek skutočnosti, že plynulému postupu nebránila žiadna zákonná prekážka v konaní (II. ÚS 3/00, III. ÚS 46/04).

Sťažovatelia podali 17. decembra 1999 okresnému súdu návrh na vyslovenie neplatnosti právneho úkonu a vypratanie nehnuteľností, ktorému bola pridelená sp. zn.

10 C 85/99. Zákonná sudkyňa vydala 12. júna 2000 pokyn na doručenie návrhu odporcom na vyjadrenie a pokyn na vyžiadanie spisov sp. zn. 22 Cb 21/96 a 27 S 17/98 z Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“).

Okresný súd postúpil posudzovaný spis 27. septembra 2000 krajskému súdu ako vecne príslušnému, pričom sťažovateľ v liste z 10. októbra 2000 vyslovil svoj nesúhlas s postúpením veci. Krajský súd pre nesúhlas s postúpením veci predložil spis 28. februára 2001 Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o určení vecnej príslušnosti. Najvyšší súd uznesením č. k. Ndob 141/01-78 z 24. apríla 2001 rozhodol o vecnej príslušnosti okresného súdu. Spis bol kanceláriou okresného súdu 5. septembra 2001 prevedený do registra C a vec bola ďalej vedená pod sp. zn. 10 C 130/01.

Okresný súd vyzval 4. decembra 2002 sťažovateľov na úhradu súdneho poplatku a 3. mája 2006 vydal pokyn na pripojenie spisov krajského súdu sp. zn. 22 Cb 21/96, 6 Cbo 62/03 a 81 Cb 80/97 (pripis vypravený 6. júna 2006). Na prvom pojednávaní 3. októbra 2006 vypovedali účastníci konania a pojednávanie bolo uznesením odročené na 14. november 2006. Pojednávanie 14. novembra 2006 bolo po vykonaní dokazovania uznesením odročené na neurčito za účelom predloženia relevantných listinných dôkazov. Okresný súd vydal 27. novembra 2006 pokyn na vyžiadanie spisu zo súdneho archívu.

Ústavný súd na základe predloženého spisu zistil, že okresný súd bol bez relevantného dôvodu nečinný v obdobiach od 5. septembra 2001 do 4. decembra 2002 a od 4. decembra 2002 do 3. mája 2006, čo hodnotil ako zbytočné prietahy v konaní.

Ústavný súd na základe svojich zistení dospel k záveru, že v označených obdobiach došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj ich práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nečinnosťou okresného súdu.

Keďže namietané konanie nebolo ku dňu vydania tohto nálezu právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 10 C 130/01 v ďalšom období postupoval bez zbytočných prietahov.

Ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto sa zaoberal aj ich žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Aj keď ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní sp. zn. 10 C 130/01 konal bez zbytočných prietahov, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné k tomu, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto považoval za potrebné rozhodnúť aj o žiadosti sťažovateľov priznať im primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia žiadali, aby im bolo priznané primerané finančné zadosťučinenie každému v sume 350 000 Sk s odôvodnením, že od podania návrhu uplynulo takmer 7 rokov, boli ukrátení na zisku z podnikateľskej činnosti a trpia neistotou v spravodlivý súdny proces, čo má nepriaznivý vplyv aj na ich zdravotný stav.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc predovšetkým obdobie, v ktorom došlo ku zbytočným prietahom, zložitosť veci, správanie sa sťažovateľov ako účastníkov konania, povahu prerokovanej veci, ktorá je predmetom namietaného konania, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia pre každého zo sťažovateľov v sume 90 000 Sk (slovom deväťdesiat tisíc slovenských korún) primerané konkrétnym okolnostiam prípadu.

Ústavný súd rozhodol napokon podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním advokátom JUDr. J. H. v konaní pred ústavným súdom. Sťažovatelia ich požadovali uhradiť vo výške 9 980 Sk (slovom deväťtisícdeväťstoosemdesiat slovenských korún). Vzhľadom na to, že trovy konania požadované sťažovateľmi neprekračovali sumu

podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, ústavný súd ich priznal v sume nimi požadovanej. Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) v lehote do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou tohto nálezu“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2007